Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1927 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 120 av herr *Andersson, Elof*, jämte fyra andra ledamöter av kammaren och den andra inom andra kammaren under nr 168 av herr *Gardell* i Gans jämte åtta av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande omläggning av nuvarande bestämmelser om *pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier* i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionerna angivits.

Till stöd för yrkandet har i motionerna anförts bland annat följande:

»Genom beslut vid 1919 års lagtima riksdag ordnades pensioneringen för distriktsveterinärer genom dessa befattningshavares anslutning till den enligt samma riksdags beslut upprättade »statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.». I samband därmed beslöts även upptagande i pensionsanstalten av dels andra kommunalt anställda veterinärer, dels ock av medicinalstyrelsen förordnade besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier. Till stöd för de båda sistnämnda befattningshavargruppernas införande i pensionsanstalten framhölls i den utredning, som låg till grund för beslutet, att det vid ordnande av en kårs pensionering vore önskvärt, att samtidigt även närstående kårers pensionsfråga löstes.

Beträffande grunderna för de olika befattningshavargruppernas delaktighet i pensionsanstalten innebar beslutet emellertid väsentliga skiljaktigheter de olika grupperna emellan. För distriktsveterinärerna gjordes delaktigheten obligatorisk. För andra kommunalt anställda veterinärer (stadsveterinärer, slakthusveterinärer m. fl.) stadgades däremot icke obligatorisk delaktighet, utan delaktigheten gjordes beroende av om huvudmännen, d. v. s. kommunerna, reglerade befattningarna på sätt, som godkändes av medicinalstyrelsen, samt gjorde framställning hos pensionsanstalten om pensionsrätt. Det ligger med hänsyn till besiktningsmansbefattningarnas vid exportslakterierna ställning närmast till hands att tänka sig, att pensionsrätten även beträffande dessa befattningar skulle hava gjorts frivillig och beroende av huvudmännens initiativ. Så blev emellertid icke fallet. I stället ansågs delaktigheten i pensionsanstalten för sistnämnda befattningsgrupp böra göras obligatorisk.

Vid utfärdande på grund av riksdagens beslut av reglemente för pensionsanstalten den 31 december 1919 (nr. 878), vilket trädde i kraft med 1920 års ingång, föreskrevs i § 52, att de rättigheter och skyldigheter, som stadgades i §§ 1—40 (bestämmelser om anstaltens förvaltning, allmänna bestämmelser om tjänstepension och om familjepension) samt i §§ 52—59 (särskilda bestämmelser angående kommunalt anställda veterinärer m. fl.) skulle tillkomma

a) distriktsveterinär, som avlönas av landsting med bidrag av staten,

b) annan kommunalt anställd veterinär,

c) av medicinalstyrelsen förordnad besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri.

Det torde kunna sättas i fråga, huruvida dessa bestämmelser enligt ordalydelsen kunna anses innebära *skyldighet* till delaktighet för besiktningsmännen. Enligt § 5 av reglementet, vilket författningsrum uttryckligen förklarats gällande beträffande samtliga de i § 52 upptagna befattningshavargrupperna, är reglementet beträffande befattning, för vilken *minimiårsavlöning icke fastställts i författning*, icke gällande utan reglering av befattningen enligt bestämmelserna i § 5. Sådan reglering skall verkställas av huvudmannen och avse bland annat av huvudmannen fastställd minimiårsavlöning. Sedan regleringen godkänts av vederbörlig myndighet, *ankommer det på huvudmannen att göra framställning* om pensionsrätt i anstalten.

Med stöd av motiveringen i propositionen hava emellertid bestämmelserna i fråga tolkats så, att obligatorisk delaktighet ansetts föreligga. Innehavarna av exportslakterierna hava sålunda ålagts att vidkännas delaktigheten samt att erlägga de i reglementet föreskrivna pensionsavgifterna. Till dessa avgifter bidrager staten icke, såsom fallet är beträffande distriktsveterinärsbefattningarna, utan kostnaden faller helt på huvudmännen och befattningshavarna.

De sålunda tillkomna bestämmelserna rörande pensionsrätt hava icke utfärdats på framställning av vederbörande innehavare av slakterierna. Enligt vad som uppgivits hava innehavarna icke heller blivit hörda i ärendet, innan bestämmelserna meddelades, vadan bestämmelserna kommit såsom en överraskning för vederbörande. Det framhålles från exportslakteriernas sida — och enligt vår mening icke utan fog — att pensionsrätten, i vad den vinnes på huvudmannens bekostnad, är att betrakta såsom en indirekt löneförmån för befattningshavarna och att, då enligt bestämmelserna i förordningen den 10 oktober 1913 angående exportslakterier samt andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar befattningshavarnas ersättning skall bestämmas av medicinalstyrelsen *efter hörande av inrättningarnas innehavare*, bestämmelser av den ekonomiska räckvidd, som pensionsföreskrifterna hava, icke bort meddelas utan vederbörandes hörande och medgivande.

De ekonomiska konsekvenserna av pensionsbestämmelserna inskränka sig emellertid icke till de årliga pensionsavgifternas gäldande. I samband med pensionsrättens beslutande meddelades nämligen — i motsats till vad fallet i allmänhet var — övergångsföreskrifter av innebörd att pensionsanstalten för den, som innehaft befattningen den 1 januari 1920, skall, även utan framställning av huvudmannen, i förekommande fall bestämma retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för den tid, befattningshavaren tidigare innehaft befattning, som med avseende å tjänstgöringens art och omfattning varit sådan, att den kunnat förenas med pensionsrätt enligt anstaltens reglemente, om detsamma då varit gällande. Härigenom hava huvudmännen ålagts i vissa fall betydande retroaktivavgifter. Dessa avgifter hava också blivit synnerligen växlande för olika företag. Då slakterierna, såsom framgår av bestämmelserna

i nyssnämnda förordning, icke äga något inflytande på tillsättande och entledigande av besiktningsmän, hava de nämligen ej heller haft möjlighet att inverka på retroaktivavgifternas storlek, vilka variera med hänsyn till befattningshavarnas ålder och föregående tjänstgöring. En uppfattning angående olikheterna härvidlag mellan olika företag torde erhållas av lämnade uppgifter beträffande vissa slakterier, vilka uppgifter äro fogade såsom bilaga härvid (bil. 1). Av uppgifterna framgår, att retroaktivavgiften i ett fall gått upp till den avsevärda summan av över 18,000 kronor.

Till ytterligare belysande av de egendomligheter i vissa avseenden, som ifrågavarande bestämmelser medfört, må vidare framhållas, att — enligt vad som framgår av härvid fogade bilagor (2—4) — ett företag påförts även avgifter, som belöpt å en tidigare innehavare av företaget samt att, sedan företaget på tillrådan av pensionsanstaltens direktör hos Kungl. Maj:t sökt befrielse från nämnda avgifter, Kungl. Maj:t på hemställan av pensionsanstalten förklarat framställningen icke föranleda någon åtgärd. Sedan företaget övertagits av en tredje innehavare, har medicinalstyrelsen godkänt denna överlåtelse endast under förutsättning att den nya innehavaren iklädde sig ansvar för erläggande av samtliga huvudmannen påvilande avgifter för pensionering av besiktningsmannen vid slakteriet, *sålunda även de avgifter, som belöpt å de båda föregående innehavarna.*

Då pensionsanstalten tidigare emellertid torde hava saknat möjlighet att mot företagens medgivande lagligen indriva vederbörliga avgifter, synas bestämmelserna i många fall hittills icke hava kommit i tillämpning. Det torde vara med hänsyn härtill, som medicinalstyrelsen uppställt nyssnämnda villkor för godkännande av överlåtelsen av ett slakteri. Liknande överlåtelser lära emellertid i andra fall hava förekommit utan att dylikt villkor för godkännande stipulerats. Någon enhetlig tillämpning härvidlag synes sålunda icke hava ägt rum.

Emellertid har genom kungörelse den 23 september 1926 vidtagits sådan ändring av § 7 i förenämnda förordning angående exportslakterier m. m. att medicinalstyrelsen må förordna, att slakteriinrättning ej vidare skall stå under offentlig kontroll, därest innehavaren icke erlägger huvudmannen påvilande avgifter för besiktningsmannens pensionering. Inrättningen skulle sålunda, om den icke mäktar erlägga en betydande retroaktivavgift — måhända delvis belöpande på föregående innehavare av företaget — kunna förvägras sin existens.

Nu angivna förhållanden visa enligt vår mening, att gällande bestämmelser på förevarande område icke äro tillfredsställande. Behovet och lämpligheten av en obligatorisk pensionsrätt för ifrågavarande befattningshavare kan emellertid efter vår uppfattning, åtminstone under nuvarande förhållanden, över huvud sättas i fråga. Såsom vidare utvecklas i en samtidigt avgiven motion rörande grunderna för ersättning åt besiktningsmännen torde nämligen dessa befattningar i allmänhet hava karaktären av bisysslor. Innehavarna av befattningarna äro ofta samtidigt innehavare av bataljons-, distriktsveterinärs- eller kommunala veterinärbefattningar o. s. v., och beträffande så gott som samtliga torde gälla, att de utöva enskild veterinärpraktik i större eller mindre omfattning. Att för dylika bisysslor medgiva pensionsrätt — och därtill *obligatorisk* pensionsrätt — i en av staten upprättad pensionsanstalt synes icke vara riktigt eller lämpligt. Att de slakterier, som hava den minsta omsättningen, få bära särskild kostnad för besiktningsmannens pensionering, synes i varje fall orimligt. Däremot synes det vara klart, att i det fåtal fall, där befattningen verkligen utgör befattningshavarens huvudsakliga arbete, det bör till-

komma företagets innehavare att bidraga till hans pensionering. En sådan pensionering torde, med hänsyn till att företagen stå under offentlig kontroll och att pensioneringen ej åsamkar det allmänna utgifter, kunna äga rum i pensionsanstalten.

Enligt vår uppfattning synas sålunda de nuvarande bestämmelserna om pensionering av besiktningsmännen böra upphävas och ersättas med bestämmelser, som ej ålägga men medgiva företagen rätt att — efter reglering av befattningarna enligt pensionsreglementets allmänna bestämmelser därom — erhålla delaktighet för desamma i pensionsanstalten. Vid sådant förhållande torde delaktighet komma att sökas endast i de fall, där företaget är av sådan omfattning, att besiktningsmannens arbete därstädes utgör hans huvudsakliga sysselsättning, och där sålunda företagets villighet att bidraga till befattningshavarens pensionering torde bliva ett villkor för att kunna erhålla en kvalificerad innehavare av befattningen.»

I fråga om de åberopade bilagorna får utskottet hänvisa till motionen nr 120 i första kammaren.

Över ifrågavarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden av *medicinalstyrelsen* samt styrelsen för *statens pensionsanstalt.* Nämnda utlåtanden äro såsom bilagor fogade härvid.

Utskottet. Av vad i ärendet förekommit framgår, att delaktighet i statens pensionsanstalt för besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier av statsmakterna avsetts att göras obligatorisk. Detta har emellertid från början icke i författning kommit till annat uttryck, än att i övergångsbestämmelserna till kap. V av anstaltens reglemente den 31 december 1919 (nr 878) föreskrivits, att anstalten skulle, även utan framställning av huvudmannen, enligt § 6 bestämma den tidpunkt, från vilken reglementet skulle anses hava varit gällande för den, som innehade befattningen vid reglementets ikraftträdande. Med stöd av denna bestämmelse samt av vad som uttalats under förarbetena till statsmakternas beslut i ämnet har emellertid pensionsanstalten vid tillämpning av reglementets föreskrifter utgått från att obligatorisk delaktighet förelegat. Först genom beslut av Kungl. Maj:t den 23 september 1926 (kungörelse nr 439) har tydlig författningsbestämmelse angående delaktigheten utfärdats, dock icke genom ändring av pensionsanstaltens reglemente utan genom tillägg till § 5 i förordningen den 10 oktober 1913 (nr 241) angående exportslakterier samt andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar. Samtidigt med utfärdande av sistnämnda författningsbestämmelse har ock genom ändring av § 7 i berörda förordning stadgats, att medicinalstyrelsen, därest slakteriinrättnings innehavare oaktat av styrelsen gjord anmaning underlåter utbetala huvudmannen påvilande avgifter för besiktningsmannens pensionering, må meddela varning och, om rättelse likväl ej vinnes, förordna att slakteriinrättningen ej vidare skall stå under offentlig kontroll.

Av utredningen framgår vidare, att i samband med beslut om ifrågavarande befattningshavares pensionsrätt stadgats obligatorisk retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för besiktningsman, som vid reglementets ikraftträdande innehade sin befattning. Härvidlag har emellertid genom kungörelse den 23 september 1926 (nr 440) vidtagits sådan ändring, att, i fall där befattningshavaren enligt § 9 mom. 2 andra stycket av reglementet gjort framställning om befrielse från löneavdrag för tid, varunder han icke varit anställd i huvudmannens tjänst, den tidpunkt från vilken reglementet skall anses hava varit gällande må bestämmas tidigast till dagen för tillträdet av befattningen hos huvudmannen. Härigenom har vid tjänstårsberäkningen borteliminerats den tid, vederbörande befattningshavare före reglementets ikraftträdande antingen varit anställd såsom besiktningsman hos annan innehavare av slakteriinrättning eller innehaft annan befattning, som kunnat förenas med pensionsrätt i anstalten. Kvar står emellertid föreskrift om retroaktiv tillämpning av reglementet för den tid, befattningshavaren före ikraftträdandet varit anställd hos samme huvudman.

Motionärerna hava nu — under framhållande av de olägenheter ifrågavarande pensionsbestämmelser, särskilt med avseende å retroaktiv tillämpning av reglementet, enligt motionärernas förmenande medfört för slakteriföretagen — ifrågasatt att den obligatoriska pensionsrätten skulle upphöra och delaktighet i anstalten göras beroende av framställning från vederbörande huvudman.

Enligt utskottets mening torde det icke kunna förnekas, att pensionsförhållandena för ifrågavarande befattningshavare icke i allo blivit fullt tillfredsställande ordnade. Vad angår frågan om obligatorisk eller frivillig pensionsrätt har utskottet likväl — med hänsyn till de i pensionsanstaltens bilagda yttrande angivna skäl, som år 1919 föranlett statsmakternas beslut på denna punkt, samt i betraktande av att medicinalstyrelsen nu bestämt motsatt sig ett upphävande av den obligatoriska delaktigheten — ansett sig icke böra understödja motionärernas förslag att pensionsrätten skulle göras beroende av huvudmännens initiativ. Av medicinalstyrelsens yttrande med därvid fogad bilaga framgår emellertid, att vissa besiktningsmän tillika innehava distriktsveterinärsbefattning. Dessa befattningshavare äro även i sistnämnda egenskap obligatoriskt delaktiga i pensionsanstalten. Pensionsunderlaget för distriktsveterinär är i reglementet fastställt till 3,500 kronor, under det att sådant underlag för besiktningsman bestämmes av pensionsanstalten enligt reglementets allmänna grunder beträffande tjänstepensionsunderlag (§ 23). Huvudregeln är därvid, att underlaget utgör ⅔ av avlöningen. Beträffande förening av två enligt reglementet pensionsberättigade befattningar gäller, att, om pensionsunderlagen tillsammans överstiga 6,000 kronor, de skola nedsättas i sådant förhållande att deras summa blir nämnda belopp. Om man — såsom på grund av medicinalstyrelsens yttrande torde vara berättigat — utgår från att vardera av ifrågavarande befattningar normalt förutsättes taga sin innehavares väsentliga tid och arbetskraft i anspråk och att pensionsunderlaget fastställts

med hänsyn härtill, måste tydligen, trots berörda bestämmelse rörande maximibeloppet av pensionerna, i förevarande fall en viss dubbelpensionering anses förekomma. Då detta knappast kan betraktas såsom lämpligt, lärer det kunna ifrågasättas, huruvida åt besiktningsman, som i egenskap av distriktsveterinär är delägare i pensionsanstalten, dessutom bör medgivas delaktighet för besiktningsmanstjänsten, eller åtminstone huruvida ej i dylika fall någon begränsning av pensionsbeloppet för sistnämnda tjänst, utöver vad som kan följa av nyss återgivna stadgande rörande pensionernas maximibelopp, må böra åvägabringas. Ett närmare övervägande på denna punkt synes böra äga rum i samband med den utredning, varom utskottet i det följande hemställer. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att enligt det förslag rörande bland annat delaktighet i statens pensionsanstalt för vissa dövstumpräster, som av Kungl. Maj:t framlagts för innevarande års riksdag och av utskottet i annat utlåtande (nr 30) denna dag tillstyrkts, pensionsrätt skulle tillkomma allenast dövstumpräst, för vilken befattningen utgör uteslutande eller huvudsaklig sysselsättning.

Vad härefter angår frågan om retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för ifrågavarande befattningshavare, vill det på grund av vad som anförts i motionerna och i medicinalstyrelsens yttrande synas, som om bestämmelserna i detta avseende, även efter den genom förberörda kungörelse den 23 september 1926 (nr 440) vidtagna modifikationen, äro av den beskaffenhet, att ytterligare lättnad för företagen skäligen torde böra medgivas. Utskottet har för sin del intet att erinra mot att, på sätt medicinalstyrelsen tillstyrkt, den tidpunkt, från vilken reglementet skall anses hava varit för vederbörande befattningshavare gällande, bestämmes till tidigast den 1 januari 1920. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att låta verkställa erforderlig utredning i denna fråga och därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda. Med avseende å vad medicinalstyrelsen yttrat angående återbetalning till huvudmän och befattningshavare av redan guldna retroaktivavgifter vill utskottet framhålla, att det icke synes böra förmenas de huvudmän och befattningshavare, som så önska, att vidkännas avgifter för retroaktiv tillämpning av pensionsbestämmelserna i vidsträcktare mån än vad som må komma att såsom regel stadgas.

Utskottet vill slutligen hava uttalat, att enligt dess mening sådan ändring i pensionsanstaltens reglemente synes böra komma till stånd, att i själva reglementet gives klart uttryck för vad som stadgats eller må komma att stadgas rörande delaktighet för ifrågavarande befattningshavare.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 120 och II: 168, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande jämkningar, i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan

angivits, av gällande bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 24 mars 1927.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: se anteckning vid utlåtandet nr 30.

Kungl.
Medicinalstyrelsen.

Till Riksdagens bankoutskott.

I ämbetsskrivelse från Kungl. Socialdepartementet den 11 februari 1927 har Kungl. Maj:t anbefallt Medicinalstyrelsen att senast den 25 februari 1927 till riksdagens bankoutskott avgiva yttrande över tvenne inom riksdagen väckta motioner (första kammaren nr 120 och andra kammaren nr 168) om ändrade bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier. Till fullgörande härav får Styrelsen anföra följande:

Uti motiveringen till motionerna hava motionärerna framhållit det enligt deras mening oriktiga däri, att besiktningsmännens vid exportslakterierna delaktighet uti statens pensionsanstalt gjorts obligatorisk och icke beroende av huvudmannens, d. v. s. i detta fall slakteriinnehavarens önskan. Såsom skäl för ett ordnande av besiktningsmännens pensionering på detta senare sätt, d. v. s. på frivillighetens väg, framhålles att besiktningsmansbefattningarna »i allmänhet torde hava karaktären av bisysslor». Med anledning av detta uttalande tillåter sig Styrelsen överlämna bifogade redogörelse för av besiktningsmännen jämte tjänsten vid slakteri för närvarande innehavda befattningar. I vårt land finnas nu 26 exportslakterier. Av redogörelsen framgår att vid 11 av dessa besiktningsmannen icke innehar annan tjänst. Vid 9 slakterier innehar besiktningsmannen tjänst som besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå. Vid 1 slakteri innehaves besiktningsmanstjänsten av militärveterinär och vid 3 slakterier av distriktsveterinärer. Slutligen finnas 2 slakterier, varest besiktningsmannen jämte slakteritjänsten innehar tjänst som distriktsveterinär och besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå. Nu är att märka att besiktningsmanstjänsterna vid köttbesiktningsbyråerna äro tjänster med i regel obetydlig, men på bestämda tider infallande tjänstgöring (3—9 timmar per vecka). I 2 av de 3 fall, då tjänstgöringen uppgår till så lång tid som 10 timmar per vecka eller däröver, är köttbesiktningsbyrån förlagd till slakteriet, så att tjänstgöringstiden å byrån delvis sammanfaller med den å slakteriet. I fråga om samtliga nu nämnda 20 slakterier, varest besiktningsmannen icke har någon annan tjänst eller varest han jämte slakteritjänsten endast innehar tjänst vid köttbesiktningsbyrå, torde således tvivel icke kunna råda därom, att besiktningsmanstjänsten vid slakteriet är att anse såsom den anställde veterinärens huvudsakliga sysselsättning.

Återstå således 6 slakterier av 26, beträffande vilka det torde kunna förefalla ovisst, huruvida besiktningsmanstjänsten bör anses såsom huvud- eller bisyssla. Vid ett av dessa 6 slakterier innehade besiktningsmannen till en början ingen annan tjänst men erhöll efter någon tid och innehar fortfarande en militärveterinärtjänst. Enligt vad som under hand meddelats Styrelsen, är denna militärtjänst förenad med jämförelsevis ringa tjänstgöring och under sådana förhållanden att densamma icke anses nämnvärt inkräkta på tjänstgöringen vid slakteriet, vilken icke heller i detta fall kan anses som bisyssla. Vidkommande de återstående 5 besiktningsmän, vilka samtidigt äro innehavare av distriktsveterinärtjänst, torde det vara förenat med svårighet att avgöra, vilken-

dera av tjänsterna, som skall anses som huvudsyssla och vilken som skall vara bisyssla. Riktigast torde det nog vara, att de båda tjänsterna anses som likvärdiga i detta hänseende. Såsom framgår av vad som nu anförts torde vederhäftigheten uti det av motionärerna gjorda uttalandet att »besiktningsmansbefattningarna i allmänhet torde hava karaktären av bisysslor» böra åtminstone starkt ifrågasättas. Allt sedan Medicinalstyrelsen vid 1914 års ingång övertog det närmaste ansvaret för den statliga kontrollen över exportslakterierna, har Styrelsen också — i den mån icke särskilda skäl i något enstaka fall påkallat undantag härifrån — eftersträvat att till besiktningsmän förvärva veterinärer, vilka icke innehava annan tjänst eller utöva annan verksamhet, som kan verka hindrande för ett noggrant fullgörande av besiktningsmanstjänsten. Ihågkommas måste härvidlag att besiktningsmannen är skyldig personligen närvara å exportslakteriet under hela den tid, då slaktarbetet försiggår därstädes. Då distriktsveterinär äger skyldighet att på kallelse av djurägare biträda denne med husdjurssjukvård, torde härav följa, att förenandet av distrikts- och besiktningsmanstjänst vid slakteri icke kan anses önskvärt och i regel icke heller bör medgivas. Styrelsen har vid tillsättandet av ledigförklarade besiktningsmanstjänster handlat i överensstämmelse härmed. Av de 5 besiktningsmän, vilka samtidigt äro distriktsveterinärer, innehade två sitt besiktningsmansförordnande redan vid 1914 års början, d. v. s. då slakterierna ställdes under statskontroll. Två av de övriga voro ensamma sökande till respektive tjänst, och den femte innehar besiktningsmansförordnande tillsvidare intill dess befattningen (efter ledigförklaring) besättes med ordinarie innehavare. Den omständigheten, att 5 besiktningsmän vid exportslakterier samtidigt för närvarande innehava distriktsveterinärtjänst, får enligt Styrelsens mening icke utgöra anledning att betrakta besiktningsmanstjänsterna såsom bisysslor.

Skall en god kontroll kunna upprätthållas vid exportslakterierna i syfte att dessa fortfarande må tillförsäkras de förmåner, vilka de för närvarande åtnjuta tack vare just den välorganiserade kontrollen, då böra också ansträngningar göras för att i möjligaste mån göra besiktningsmanstjänsterna till självständiga befattningar med sådana avlönings- och övriga anställningsförmåner, att till dessa tjänster kunna i konkurrens med andra veterinära befattningar såsom sökande lockas för ändamålet väl utbildade, dugliga och plikttrogna veterinärer. Den omständigheten att besiktningsmanstjänsterna vid exportslakterierna alltsedan år 1920 obligatoriskt varit anslutna till statens pensionsanstalt har också bland dessa tjänsters innehavare utgjort en mycket högt uppskattad förmån, vars borttagande Styrelsen anser sig böra på det enträgnaste avråda.

Det i motionerna framlagda förslaget att göra besiktningsmanstjänsternas delaktighet i pensionsanstalten frivillig, d. v. s. beroende på därom gjord framställning av huvudmannen (slakteriinnehavaren) skulle helt säkert komma att resultera i att ingen besiktningsmanstjänst bleve förenad med pension.

I den mån Styrelsen tror sig kunna bedöma förhållandet torde bland slakteriinnehavarna icke råda något mera allmänt missnöje med gäldandet av de årliga pensionsavgifterna. Annorlunda är däremot förhållandet med de retroaktivavgifter, vilka slakteriinnehavaren på grund av övergångsbestämmelserna i § 59 första stycket av pensionsanstaltens reglemente har att erlägga för pensionering av besiktningsman, som vid 1920 års ingång innehade besiktningsmanstjänst vid slakteriet. Med stöd av dessa bestämmelser har pensionsanstalten ålagt exportslakterierna att för besiktningsmannens pensionering erlägga retroaktiva avgifter, som i flera fall uppgingo till mycket betydande belopp.

En ytterligare olägenhet med dessa avgifter var den, att de drabbade de olika slakteriföretagen högst olika, utan att några enhetliga grunder därvid voro tillfinnandes. Avgifternas storlek var nämligen beroende endast på den vid 1920 års ingång anställde besiktningsmannens ålder och den tid, varunder han förut varit anställd som besiktningsman vid respektive slakteri. Redan från början av de nya pensionsbestämmelsernas tillämpning rådde därför bland slakteriinnehavarna starkt missnöje med ifrågavarande retroaktivavgifter, vilka man på de flesta håll helt enkelt vägrade att betala. Pensionsanstalten sökte då Medicinalstyrelsens medverkan för att förmå slakteriinnehavarna att erlägga retroaktivavgifterna. Med anledning härav framlade Styrelsen år 1923 ett förslag att de då under statskontroll ställda slakterierna skulle frivilligt åtaga sig att gemensamt erlägga samtliga slakterier påvilande retroaktivavgifter, varvid varje slakteri skulle erlägga så stor del av den samlade summan retroaktivavgifter, som svarade mot antalet å slakteriet under visst föregående år slaktade djur. Förslaget, som byggde på anslutning från samtliga slakterier, vann emellertid icke framgång.

I samråd med pensionsanstalten gjordes från Styrelsens sida ytterligare försök att indriva de föreskrivna pensionsavgifterna på så sätt, att Styrelsen i några fall såsom villkor för överlåtelse av statskontrollerat slakteri på ny innehavare uppställde fordran på att den nya innehavaren iklädde sig ansvar för pensionsavgifternas erläggande. Sedan emellertid Styrelsen genom ett meddelande under hand från Kungl. Jordbruksdepartementet erhållit kännedom om att utsikter funnes för vidtagande av åtgärder i syfte att bringa besiktningsmännens pensionsfråga i ett gynnsammare läge, avstod Styrelsen från det nyssnämnda förfarandet att sammankoppla pensionsavgifternas indrivande med frågan om överlåtelse av exportslakteri. Genom kungörelsen den 23 september 1926 (nr 440) har Kungl. Maj:t vidtagit sådan ändring i pensionsanstaltens reglemente, att retroaktivavgifterna må beräknas tidigast från och med den dag, då besiktningsmannen tillträtt befattning hos huvudmannen. Även efter genomförandet av den sålunda vidtagna ändringen råder dock allt fortfarande bland slakteriinnehavarna starkt missnöje med föreskriften om att retroaktivavgifterna skola utgå. Medicinalstyrelsen har för sin del hittills vågat hysa förhoppning om att statsmakterna skulle kunna lyckas finna någon utväg för att vid genomförandet av besiktningsmännens pensionering från och med 1920 års ingång möjlighet skulle beredas för de äldre besiktningsmännen att bliva delaktiga i pensionsanstalten även för tid före 1920, varunder de tjänstgjort som besiktningsmän. Såsom saken numera utvecklat sig torde detta önskemål likväl visa sig omöjligt att realisera. Det torde med andra ord bliva nödvändigt att vid bestämmandet av den tidpunkt, från vilken besiktningsmännen skola anses delaktiga i pensionsanstalten, utgå ifrån att denna tidpunkt icke må sättas tidigare än från och med 1 januari 1920. En dylik bestämmelse torde icke komma att medföra mera avsevärd minskning i den utgående pensionen för mer än tvenne besiktningsmän, vilkas ekonomiska ställning lär vara god. Därest en dylik ändring kommer till stånd, torde därvid också böra föreskrivas, att de slakteriinnehavare och besiktningsmän, vilka redan erlagt dem påvilande retroaktivavgifter, må äga rätt återbekomma dessa avgifter.

Under åberopande av ovanstående får Medicinalstyrelsen hemställa, att utskottet behagade i sitt utlåtande över nämnda motioner föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla *dels* om sådan ändring i reglementet för statens pensionsanstalt, att den tidpunkt, från och med vilken nämnda regle-

mente skall anses hava varit gällande för besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri, må bestämmas tidigast till den 1 januari 1920, samt *dels*, därest dylik ändring kommer till stånd, om föreskrift därom, att slakteriinnehavare och besiktningsman, som redan erlagt dem enligt nu gällande bestämmelser påvilande retroaktivavgifter, må äga rätt återbekomma dessa avgifter. Stockholm den 16 februari 1927.

B. BUHRE.

Hj. Hansson.

M. Forsman.

Bilaga till medicinalstyrelsens utlåtande.

Redogörelse för tjänster, vilka av besiktningsmän vid exportslakteri innehavas jämte besiktningsmanstjänsten (redogörelsen avser förhållandena sådana de äro för Medicinalstyrelsen kända den 15 februari 1927).

Nr 51 Kalmar.	Distriktsveterinär. Innehade besiktningsmansförordnande redan vid ingången av år 1914.
» 52 Tomelilla.	
» 53 Sävsjö.	Besiktningsmanstjänsten icke besatt med ordinarie innehavare (icke ledigförklarad). Uppehålles av distriktsveterinären på platsen. Denne även förordnad som besiktningsman å köttbesiktningsbyrå med $9^1/_2$ timmars tjänstgöring per vecka.
» 55 Trälleborg.	
» 56 Halmstad.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå. 10 tim. tjänstgöring per vecka. Tjänstgöringen å byrån (belägen vid slakteriet) delvis sammanfallande med tjänstgöringen å slakteriet.
» 57 Falkenberg.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 3 timmars tjänstgöring per vecka. (Vid av besiktningsmannen för lantbruksstyrelsens räkning företagna resor i och för konsultation ang. nötkreaturstuberkulos bestrides besiktningsmanstjänsten av särskild vikarie. Detta ibland förekommande uppdrag är sålunda numera ingen verklig tjänst.)
» 60 Ystad.	
» 61 Ängelholm.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 6 timmars tjänstgöring per vecka.
» 62 Varberg.	Distriktsveterinär. Innehade besiktningsmanstjänsten redan vid ingången av år 1914.
» 64 Landskrona.	

Nr 65	Eslöv.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 6 timmars tjänstgöring per vecka.
» 67	Åstorp.	
» 68	Äsperöd.	
» 69	Hässleholm.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 2 timmars tjänstgöring per vecka.
» 70	Uddevalla.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 17 timmars tjänstgöring per vecka samt därmed förenad tjänst som stadsveterinär.
» 72	Hörby.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med 3 timmars tjänstgöring per vecka.
» 73	Askeröd.	Distriktsveterinär. Ensam sökande till besiktningsmanstjänsten. Köttbesiktningsbyrå med 4 timmars tjänstgöring i veckan.
» 75	Värnamo.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå med tjänstgöring cirka 3 timmar i veckan.
» 76	Borlänge.	
» 78	Visby.	
» 79	Stenstorp.	
» 80	Kristianstad.	Har efter förordnandet som besiktningsman erhållit militärveterinärtjänst med sådana tjänstgöringsförhållanden, att densamma icke anses nämnvärt inkräkta på tjänstgöringen vid slakteriet, vilken måste anses såsom huvudtjänst och icke som bisyssla.
» 81	Skara.	
» 82	Alvesta.	Distriktsveterinär. Ensam sökande till besiktningsmanstjänsten.
» 83	Kävlinge.	
» 84	Nyköping.	Besiktningsman vid köttbesiktningsbyrå, belägen å slakteriet och med tjänstgöringen (cirka 13 timmar i veckan) delvis sammanfallande med tjänstgöringen å slakteriet.

Statens
Pensionsanstalt.

Till Riksdagens bankoutskott.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 februari 1927 har statens pensionsanstalt anbefallts att avgiva och till riksdagens bankoutskott senast den 25 februari 1927 överlämna av utskottet begärt yttrande över två inom riksdagens kamrar väckta, lika lydande motioner (n:ris 120/I och 168/II), vari hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande omläggning av nuvarande bestämmelser om pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier i huvudsaklig överensstämmelse med den uppfattning, som i motionerna uttalats.

Med anledning härav får pensionsanstalten anföra följande.

I det sakkunnigbetänkande den 11 februari 1919, som ligger till grund för gällande reglemente för pensionsanstalten, anföres beträffande ifrågavarande besiktningsmän (sid. 107) bland annat, att genom kungl. kungörelse den 10 oktober 1913 vore bestämmelser givna angående dessa besiktningsmäns kompetens, till- och avsättning samt löneförmåner. Enligt dessa bestämmelser till- och avsattes besiktningsmännen av medicinalstyrelsen, som jämväl bestämde den minimiavlöning, de skulle uppbära av slakteriet. De intoge alltså en egendomlig dubbelställning, i det de avlönades av ett enskilt företag, men till- och avsattes av statsmyndighet. Då det givetvis vore av stor betydelse för denna kårs ändamålsenliga rekrytering, att dess pensionsfråga ordnades, hade de sakkunnige medtagit densamma, ehuru den icke vore anställd i kommuns tjänst. — Enligt § 5 av anstaltens reglemente skulle det bero på huvudmannens framställning, om dessa befattningar skulle förenas med pensionsrätt. Men då det tydligen icke vore lämpligt att göra dessa befattningshavares pensionsrätt beroende av huvudmännens villighet att uppfylla därför fordrade villkor, borde det åläggas dem skyldighet att göra sådan framställning.

Det framgår således härav, att det varit avsett, att dessa befattningshavare skulle vara skyldiga att tillhöra pensionsanstalten, och att det ansetts, att anslutningen till anstalten måste, för att över huvud taget komma till stånd, göras obligatorisk. Det torde likaledes framgå, att befattningarna få anses reglerade genom ovannämnda författning och medicinalstyrelsens fastställande av avlöningarna. Den skyldighet för huvudmännen att anmäla befattningshavarna till pensionsrätt, som enligt de sakkunniges uttalande borde stadgas, har dock i reglementet ej kommit till uttryck på annat sätt, än att i *övergångsstadgandena* till kap. V föreskrivits, att pensionsanstalten skall, även utan framställning av huvudmannen, enligt § 6 bestämma den tidpunkt, från vilken reglementet skall anses hava varit gällande för den, som innehar befattningen den 1 januari 1920, och att det för detta ändamål skall åligga huvudman att ofördröjligen för pensionsanstalten anmäla de innehavare av sådan befattning, vilka vid nämnda tid funnos hos huvudmannen anställda.

Den ofullständighet i föreskrifterna, som sålunda möjligen förelegat, är i allt fall numera avhjälpt. Genom kungörelse den 23 september 1926 (nr 439) angående ändrad lydelse av ovannämnda kungörelse den 10 oktober 1913 har föreskrivits, att besiktningsman, som vid ingången av år 1920 innehade eller som efter nämnda tidpunkt erhållit förordnande såsom ordinarie besiktningsman, är skyldig tillhöra statens pensionsanstalt enligt för samma anstalt gällande reglemente, och att dylik befattning skall anses hava undergått sådan reglering, som enligt anstaltens reglemente erfordras för dess tillämplighet, ävensom att slakteriinrättningens innehavare skall anses såsom befattningshavarens huvudman med de åligganden, som enligt reglementet tillkomma sådan.

Samtidigt har genom kungörelse nr 440 den ändring vidtagits i ovannämnda övergångsstadganden, att det föreskrivits, att den tidpunkt, från vilken reglementet skall anses hava varit gällande för den, som innehaft befattningen den 1 januari 1920, skall under viss förutsättning bestämmas tidigast till dagen för tillträdet av befattningen hos huvudmannen.

Genom ändringen av 1913 års förordning har således pensionsanstaltens uppfattning av reglementets innebörd konfirmerats; och genom ändringen av nyssnämnda övergångsstadganden har den obillighet avlägsnats, som skulle kunna anses ligga däri, att huvudman nödgas betala engångsavgift för tid, varunder han ej haft befattningshavaren hos sig anställd.

Då således helt nyligen uttryckligen stadgats skyldighet för ifrågavarande befattningshavare att tillhöra pensionsanstalten, kan det visserligen synas mindre tillrådligt att, enligt motionärernas önskan, redan nu verkställa en utredning i syfte att göra anslutningen till pensionsanstalten frivillig. Med hänsyn till vad av motionärerna anförts, anser sig anstalten dock ej böra avstyrka bifall till deras hemställan.

Stockholm den 25 februari 1927.

AND. LINDSTEDT.

Olof Olsson. *Carl Widström.*

E. S. Heurlin.

Stockholm 1927. Kungl. Hovboktryckeriet Iduns Tryckeri-A.-B.
276120